

EUROOPAN KAUPUNKIEN JA KUNTIEN SOPIMUS KESTÄVYYDESTÄ

(Tämä sopimus on allekirjoitettu Euroopan kestävien kaupunkien ja kuntien -kokouksessa Ålborgissa, Tanskassa 27. toukokuuta 1994)

- Osa I: Julistus yhteisymmärryksestä: Euroopan kaupungit ja kunnat kohti kestävyyttä
- Osa II: Euroopan kaupunkien ja kuntien kohti kestävyyttä -kampanja
- Osa III: Osallistuminen paikalliseen Agenda 21 -toimintaohjelmaan: Paikalliset kestävyteen tähtäävät toimintasuunnitelmat

Osa I

Julistus yhteisymmärryksestä:

Euroopan kaupungit ja kunnat kohti kestävyyttä

I.1 Euroopan kaupunkien ja kuntien rooli

Me, Euroopan kaupungit ja kunnat, tämän sopimuksen allekirjoittajat, toteamme, että historian kuluessa kaupunkimme ovat olleet olemassa ja pysyneet hengissä kuningaskuntien ja kansallisvaltioiden sisällä, eri hallitusten alaisuudessa ja säilyneet sosiaalisen elämän ja taloudellisen kanssakäymisen keskuksina sekä kulttuurin ja perinteiden vaalijoina. Yhdessä perheiden ja lähiyhteisöjen kanssa kaupungit ovat olleet yhteiskuntien ja valtioiden perusyksiköitä. Kaupungit ovat olleet teollisuuden, käsityön, kaupan, sivistyksen ja hallinnon keskuksia.

Ymmärrämme, että nykyisenkaltainen kaupunkimainen elämäntapamme, erityisesti työn- ja tehtävienjaon mallit, maankäyttö, liikenne, teollinen tuotanto, maatalous, kulutus ja vapaa-ajanvietto sekä elintasomme ylipäänsä tekevät meistä erityisen vastuullisia monista ihmiskunnan tänä päivänä kohtaamista ympäristöongelmista. Asian merkitystä lisää se, että 80 prosenttia Euroopan kansalaisista asuu kaupunkialueilla.

Olemme tiedostaneet, etteivät kaikki maapallolla nyt elävät ihmiset tulevista sukupolvista puhumattakaan voi saavuttaa nykyisin teollisuusmaissa vallitsevaa raaka-ainevarojen ja energiaressurssien kulutustasoa tuhoamatta luonnonvaroja.

Olemme vakuuttuneita siitä, ettei kestävää inhimillistä elämää voi taata maapallolla ilman kestävä kehityksen periaatteita noudattavaa demokraattista paikallishallintoa. Paikallishallinto seuraa ympäristöongelmia lähietäisyydeltä ja on lähellä kuntalaisia ja jakaa hallitusten kanssa vastuun

ihmiskunnan ja luonnon hyvinvoinnista kaikilla tasoilla. Siksi kunnilla ja kaupungeilla on avainosa elämäntavan, tuotannon, kulutuksen ja tilankäytön muutosprosessissa.

I.2 Kestävyyden ajatus ja periaatteet

Me kaupungit ja kunnat ymmärrämme, että kestävän kehityksen idea auttaa meitä rakentamaan elintason perustan luonnon kestävyvylle. Tavoitteenamme on saavuttaa sosiaalinen oikeudenmukaisuus, kestävä taloudellinen järjestelmä ja ekologinen kestävyys. Sosiaalinen kestävyys edellyttää ilman muuta kestävää ja tasa-arvoista taloutta. Nämä taas edellyttävät kestävää ympäristön hyväksikäyttöä.

Kestävä ympäristön hyväksikäyttö edellyttää luonnonvarojen säilyttämistä. Se vaatii meiltä sitä, että uusiutuvien luonnonvarojen, veden ja energiavarojen käyttö ei ylitä niiden uusiutumiskykyä ja että uusiutumattomia luonnonvaroja käytetään niin hitaasti, että ne ehditään korvata uusiutuvilla. Ympäristön kestävä kehitys merkitsee myös sitä, että päästöt ympäristöön eivät ylitä luonnon kykyä puhdistautua ja suodattaa päästöjä.

Lisäksi kestävyiden periaatteeseen kuuluu luonnon monimuotoisuuden (biodiversiteetin) säilyttäminen; ihmisten terveydentilan turvaaminen; ilman, veden ja maaperän säilyttäminen sellaisina, että ne pystyvät pitämään yllä ihmisten, eläinten ja kasvien elämää ja hyvinvointia kaikkina aikoina.

I.3 Kunnalliset kestävyiden strategiat

Me kaupungit ja kunnat olemme vakuuttuneita siitä että, kaupungit ja kunnat ovat suurimpia hallintoyksiköitä, jotka pystyvät hallitusti käsittelemään monia nykyistä maailmaa vahingoittavia arkkitehtuurisia, sosiaalisia, taloudellisia, poliittisia sekä luonnonvaroihin ja ympäristöön liittyviä häiriöitä ja samalla pienimpiä yksiköitä, joissa näitä ongelmia voidaan mielekkäästi ratkaista integroidusti, kokonaisvaltaisesti ja kestävällä pohjalla. Koska jokainen kaupunki on erilainen, on kullekin löydettävä oma tiensä kohti kestävyttä. Integroimme kestävyiden periaatteen kaikkeen poliittiseen päätöksentekoon ja rakennamme paikallisesti mielekkäät strategiamme kaupunkiemme omien vahvuuksien varaan.

I.4 Kestävyys luovana, paikallisena, tasapainoon pyrkivänä prosessina

Me kaupungit ja kunnat tiedostamme, että kestävydellä ei tarkoiteta selkeästi määriteltyä tulevaisuutta tai muuttumatonta tilaa, vaan luovaa, paikallista ja tasapainoa tavoittelevaa prosessia, joka ulottuu kaikkiin kunnallisen päätöksenteon osa-alueisiin. Se merkitsee jatkuvaa palautetta kaupungin hallinnossa siitä, mitkä toiminnot tukevat kaupunkimaisen ekosysteemin tasapainoa ja mitkä horjuttavat sitä. Tässä prosessissa saadun informaation varaan rakennettu kaupungin hallinto toimii yhtenä kokonaisuutena ja kaikkien merkittävien toimintojen vaikutukset tulevat esille. Tässä prosessissa kaupunki ja sen asukkaat ovat kykeneviä tekemään tietoisia valintoja. Kestävyteen perustuva päätöksentekä ei edusta vain nykyisiä edunsaajia vaan myös tulevia sukupolvia.

I.5 Ongelmien ratkaisu laajennetulla tasolla

Me kaupungit ja kunnat tunnustamme, ettei kaupungeilla tai kunnilla ole oikeutta siirtää ongelmiaan ympäristöönsä tai tulevaisuuteen. Siksi kaupunkien ongelmat ja niiden aiheuttamat häiriöt tulee

ratkaista ensisijaisesti kaupungin sisällä tai tarpeen vaatiessa neuvotella ne ratkaistavaksi alueellisella tai kansallisella tasolla. Tämä on laajennetulla tasolla tapahtuva ongelman ratkaisun periaate. Näin toimittaessa jää jokaiselle kaupungille suuri vapaus määritellä toimintonsa luonne.

I.6 Kaupunkien talous kohti kestävyttä

Me kaupungit ja kunnat ymmärrämme, että luonnonvarojen, kuten ilman, maaperän, veden ja metsien, riittävyys määrittelee taloudellisen kehityksemme rajat. Tämän pääoman säilyttämiseksi on tehtävä investointeja. Tärkeysjärjestyksessä nämä ovat

1. investointeja, jotka tähtäävät jäljellä olevien luonnonvarojen, kuten pohjaveden, maaperän ja harvinaisten lajien säilyttämiseen;
2. investointeja, joilla tuetaan luonnonpääoman kasvua mm. välttämällä luonnonvarojen, kuten uusiutumattomien energialähteiden liikakäyttöä;
3. investointeja, jotka vähentävät luonnonvarojen käyttöön kohdistuvia paineita, esimerkiksi keskustan virkistyskäyttöön rakennettavia puistoja, jotka vähentävät painetta luonnonmetsien käyttöön; ja
4. tuotteiden loppukäytön tehokkuuden lisäämistä, esimerkiksi rakennusten energiatehokkuuden kasvattamista ja ympäristölle ystävällistä kaupunkiliikennettä.

I.7 Sosiaalinen oikeudenmukaisuus tukee kestävyttä

Me kaupungit ja kunnat olemme tietoisia siitä, että ympäristöongelmat (kuten melu, liikenteen aiheuttama ilman saastuminen, palveluiden puute, epäterveelliset asumisolot ja tilan puute) koskettavat eniten köyhää väestönosaa, jolla on vähiten mahdollisuuksia ratkaista nämä ongelmat. Vaurauden epätasainen jakaantuminen johtaa kestävämpään elämäntapaan ja ehkäisee sen muuttamisen. Tavoitteenamme on integroida ympäristönsuojelu ihmisten sosiaalisiin perustarpeisiin, terveydenhuoltoon, työllisyys- ja asunto-ohjelmiin. Haluamme ottaa oppia kestävästä elämäntavan kokeiluista siten, että voimme parantaa asukkaiden elämänlaatua pikemminkin kuin pelkästään maksimoida kulutusta.

Tavoitteenamme on luoda työpaikkoja, jotka lisäävät yhdyskuntien kestävyttä ja vähentävät työttömyyttä. Kun pyrimme lisäämään työpaikkoja ja houkuttelemaan paikkakunnalle yrittäjiä, arvioimme liiketoiminnan vaikutukset kestävyden kannalta rohkaistaksemme pysyvien työpaikkojen luomista ja pitkäikäisten tuotteiden valmistusta kestävyden periaatteiden mukaisesti.

I.8 Kestävät maankäytön mallit

Me kaupungit ja kunnat tunnustamme tehokkaan maankäytön ja kehittämisselityksen merkityksen ja arvioimme kaikkien suunnitelmien ympäristövaikutuksia. Meidän pitäisi hyödyntää tiheää asutusta kehittämällä tehokasta julkista liikennettä sekä energian tuotantoa ja jakelua unohtamatta inhimillistä ulottuvuutta. Ydinkeskustojen uudistuksissa ja lähiöitä koskevissa kaavoissa tulee pyrkiä suunnittelemaan toiminnot niin, että liikkumisen tarvetta voidaan vähentää. Oikeudenmukaisen alueellisen keskinäisen riippuvuuden periaatteen tulee antaa meille

mahdollisuudet tasapainottaa kaupunkien ja maaseudun välistä virtaa ja estää se, että kaupungit yksipuolisesti vain käyttävät maaseudun resursseja.

I.9 Kestävät kaupunkiliikenteen mallit

Me kaupungit ja kunnat pyrimme helpottamaan liikkumista paikasta toiseen ja ylläpitämään yhteiskunnallista hyvinvointia ja kaupunkimaista elämäntyyliä sekä samalla vähentämään kuljetuksia. Tiedämme, että kestävän kaupungin ehdottomana edellytyksenä on vähentää pakkoa liikkumiseen ja lopettaa moottoriajoneuvojen tarpeettoman käytön tukeminen. Meidän täytyy antaa etusija ympäristön kannalta mielekkäille liikkumisen muodoille (erityisesti jalankululle, pyöräilylle ja joukkoliikenteelle) ja keskittää suunnittelumme näiden liikkumismuotojen yhdistämiseen. Yksityisen moottoriliikenteen tehtävänä kaupungissa on vain joukkoliikennettä täydentäen tukea paikallisten palveluiden saavutettavuutta ja kaupungin taloudellista toimintaa.

I.10 Vastuu globaalista ilmastosta

Me kaupungit ja kunnat ymmärrämme, että globaalisen ilmaston lämpenemisen uhkat luonnonympäristölle, rakennetulle ympäristölle ja tuleville sukupolville vaativat riittäviä toimenpiteitä, joilla vähennetään kasvihuonekaasujen päästöjä ilmaan mahdollisimman nopeasti. Yhtä tärkeää on suojella maapallon koko biomassaa, metsiä ja kasviplanktonia, jolla on olennainen tehtävä maapallon hiilen kiertokulussa. Fossiilisten polttoaineiden aiheuttamien päästöjen vähentäminen vaatii toimenpiteitä ja aloitteita, jotka perustuvat vaihtoehtoisten energiantuotantotapojen ja kaupunkiympäristön energiasysteemin perinpohjaiselle tuntemukselle. Uusiutuvat energialähteet ovat ainoa kestävä vaihtoehto.

I.11 Ekosysteemin saastumisen ehkäiseminen

Me kaupungit ja kunnat olemme tietoisia siitä tosiasiaista, että yhä enemmän myrkyllisiä ja haitallisia aineita pääsee ilmaan, veteen, maaperään, ruokaan ja niistä on siten tulossa kasvava uhka ihmisten terveydelle ja ekosysteemeille. Tulemme tekemään kaikkemme lopettaaksemme ja ehkäistäksemme enemmän saastumisen jo syntypaikalla.

I.12 Paikallinen itsehallinto edellytyksenä

Me kaupungit ja kunnat olemme vakuuttuneita siitä, että meillä on voimaa, tietoa ja luovuutta kehittää kestäviä elämäntapoja ja suunnitella ja hallita kaupunkejamme kohti kestävää kehitystä. Demokraattisesti valittuina paikallisyhteisöjemme edustajina olemme valmiita ottamaan vastuun kaupunkiemme organisoimiseksi uudelleen kohti kestävää kehitystä. Se laajuus, jolla kaupungit ja kunnat voivat nousta vastaamaan tähän haasteeseen riippuu läheisyysperiaatteen mukaan määritellyn paikallisen itsehallinnon laajuudesta. On olennaisen tärkeää, että paikalliselle tasolle annetaan riittävästi valtaa ja vakaa taloudellinen perusta.

I.13 Kaupunkilaisten keskeinen asema ja aktivointi

Me kaupungit ja kunnat lupaamme täyttää toimintaohjelma 21:n (Agenda 21), Rio de Janeiron Ympäristökokouksessa hyväksytyyn keskeisen asiakirjan, sisältämät velvoitteet yhteistyöstä yhteiskuntiemme eri sektorien kanssa - kuntalaiset, yritykset, intressiryhmät - laatiessamme

paikallisia Agenda 21 -toimintaohjelmia. Hyväksymme Euroopan Unionin viidennen ympäristöohjelman "Kohti kestävä kehitystä" sisältämän vetoituksen siitä, että ohjelman toimeenpano tulee taata kaikilla yhteiskunnan eri sektoreilla. Siksi toimintamme perustana tulee olemaan yhteistyö kaikkien tahojen kanssa. Varmistamme sen, että kaikilla kuntalaisilla ja intressipiireillä on mahdollisuus saada tietoa ja osallistua paikalliseen päätöksentekoprosessiin. Tutkimme mahdollisuuksia tarjota kasvatusta ja koulutusta kestäväan kehitykseen, ei ainoastaan laajalle yleisölle vaan myös kaupungin luottamuselimissä toimiville edustajille ja virkamiehille.

I.14 Kunnallisella tasolla käytettävä kestävyteen tähtäävä menetelmä

Me kaupungit ja kunnat lupamme käyttää kunnallishallinnossa niitä poliittisia ja teknisiä keinoja, jotka ovat käytettävissä sovelletessa ekologista lähestymistapaa. Käytämme useita menetelmiä, jotka koskevat ympäristötiedon keräämistä ja käsittelyä, ympäristösuunnittelua, ohjaavia, taloudellisia ja viestinnällisiä keinoja kuten määräyksiä, veroja ja maksuja ja keinoja tiedostamisen lisäämiseksi kuten kansalaisten osallistumista päätöksentekoon. Tavoitteenamme on ottaa käyttöön ympäristöbudjetointijärjestelmiä, joiden avulla voimme hallita luonnonvarojamme samaan tapaan kuin rahavarojemme mahdollisimman säästeliäästi.

Olemme tietoisia siitä, että päätöksentekomme ja ohjauskeinomme, etenkin ympäristön tilan seuranta, auditointi, vaikutusten arviointi sekä tilinpito-, tasapainotus- ja raportointijärjestelmämme on perustuttava useille eri indikaattoreille, muun muassa kuvauksille kaupunkiympäristön laadusta, urbaanivirroista, kaupunkirakenteen malleista. Tärkeimpiä ovat kaupunkijärjestelmän kestävyyttä kuvaavat indikaattorit.

Me tunnustamme, että monia päätöksiä ja toimintoja, joilla on positiivisia ympäristöllisiä seuraamuksia on jo sovellettu monissa Euroopan kaupungeissa. Vaikka käytetyt keinot ovatkin arvokkaita keinoja vähennettäessä kestäväan kehityksen vauhtia ja paineita, ne eivät itsessään käänneä yhteiskunnan kestäväan kehitystä kestäväksi. Ekologisesta perustasta johtuen, kaupungeilla on kuitenkin erinomainen mahdollisuus muuttaa suuntaa ja integroida nämä päätökset ja toiminnot paikallisten kaupunkitalouksien hallitsemiseksi kokonaisvaltaisessa kestäväan kehityksen prosessissa. Tässä prosessissa meidän tulee kehittää omia strategioitamme, kokeilla niitä käytännössä ja jakaa kokemuksia toistemme kanssa.

Osa II

Euroopan kaupunkien ja kuntien kohti kestävyttä -kampanja

Me, Euroopan kaupungit ja kunnat, tämän sopimuksen allekirjoittajat, kuljemme yhdessä kohti kestävyttä prosessissa, jossa opimme kokemuksestamme ja onnistuneista paikallisista esimerkeistä. Rohkaisemme toisiamme kehittämään paikallisia Agenda 21 -toimintaohjelmia (Local Agendas 21) vahvistaen viranomaisten välistä yhteistyötä ja liittäen tämän prosessin osaksi Euroopan Unionin toimintaa kaupunkiympäristöjen alueella.

Täten teemme aloitteen Euroopan kaupunkien ja kuntien kohti kestävyttä -kampanjasta, jonka tarkoitus on rohkaista ja tukea kaupunkien ja kuntien työtä kohti kestäväan kehitystä. Tämän kampanjan ensimmäinen vaihe on kaksivuotinen jakso, jonka jälkeen prosessia arvioidaan toisessa Euroopan kestävien kaupunkien ja kuntien kokouksessa, joka pidetään vuonna 1996.

Kutsumme kaikki Euroopan paikallishallinnot, olkoon sitten kaupunki, kunta, maakunta tai paikallisten hallintojen verkosto, mukaan kampanjaan ja hyväksymään ja allekirjoittamaan tämän sopimuksen .

Pyydämme kaikkia suuria Euroopan paikallishallinnon verkostoja koordinoimaan tätä kampanjaa. Verkostojen edustajista muodostetaan koordinaatiokomitea. Verkostoihin kuulumattomia paikallisviranomaisia varten laaditaan omat järjestelynsä.

Arviomme mukaan kampanjan päätoimintoja tulevat olemaan

- helpottaa Euroopan kaupunkien keskinäistä yhteistyötä niiden suunnitellessa, kehittäessä ja toimeenpannessa kestävyteen tähtääviä periaatteita;
- kerätä ja levittää tietoa hyvistä paikallistason esimerkeistä;
- levittää kestävyden ideaa muihin kaupunkeihin ja paikallishallintoelimiin;
- kerätä sopimukselle uusia allekirjoittajia;
- järjestää vuosittainen "Kestävä kaupunki"-palkinto;
- muotoilla päätösesityksiä Euroopan komissiolle;
- tarjota materiaalia Euroopan Unionin kaupunkiympäristön asiantuntijaryhmän (Urban Environment Expert Group) julkaisemiin Kestävien kaupunkien ja kuntien -raportteihin;
- tukea kunnallisia päätöksentekijöitä, kun nämä toimeenpanevat Euroopan Unionin suosituksia ja lakeja;
- toimittaa kampanja-uutislehteä.

Nämä toiminnot edellyttävät kampanjan koordinaatiokomitean asettamista.

Kutsumme muita organisaatioita mukaan tukemaan kampanjaa aktiivisesti.

Osa III

Osallistuminen paikalliseen Agenda 21 toimintaohjelmaan:

Paikalliset kestävän kehityksen toimintasuunnitelmat

Me, Euroopan kaupungit, tämän sopimuksen allekirjoittajat, lupaamme tämän sopimuksen allekirjoittamisen ja Euroopan kaupunkien kestävän kehityksen kampanjaan liittymisen kautta, että tavoitteenamme on saavuttaa yhteisymmärrys yhteisössämme paikallisesta Agenda 21 -ohjelmasta (Local Agenda 21) vuoden 1996 loppuun mennessä. Tämä tavoite on sopusoinnussa Agenda 21 -ohjelman 28 kappaleen kanssa sellaisena kuin sopimus allekirjoitettiin Maailman ympäristökokouksessa Riossa kesäkuussa 1992. Yksilöllisten paikallisten toimintaohjelmien avulla olemme osaltamme panemassa täytäntöön Euroopan Unionin viidettä toimintaohjelmaa Kohti

kestävää kehitystä ("Towards Sustainability"). Paikallista Agenda 21 prosessia kehitetään tämän sopimuksen osan I pohjalta.

Ehdotamme, että paikallisia toimintaohjelmia laadittaessa toteutetaan seuraavat askeleet:

- tunnustetaan olemassa olevat suunnittelun ja talouden kehyslinjat sekä muut suunnitelmat ja ohjelmat;
- yksilöidään systemaattisesti, laajan julkisen keskustelun kautta, ongelmat ja niiden syyt;
- asetetaan tärkeysjärjestykseen toimenpiteet, joita näiden yksilöityjen ongelmien käsittely vaatii;
- laaditaan hahmotelma kestävän kehityksen yhteisöstä prosessissa, johon voivat osallistua kaikki sektorit;
- hahmotetaan ja arvioidaan vaihtoehtoiset strategiamallit;
- laaditaan pitkän aikavälin kestävän kehityksen toimintaohjelma, johon sisältyy mitattavissa olevat tavoitteet;
- laaditaan toimintaohjelman täytäntöönpanolle aikataulu ja vahvistetaan vastuualueiden jako eri osapuolten kesken;
- päätetään järjestelmistä ja menettelytavoista, joiden avulla ohjelman toteutusta seurataan ja raportoidaan.

Meidän on arvioitava, ovatko paikallishallintomme järjestelyt sopivia ja tehokkaita paikallisten toimintaohjelmien kehittämisprosessiin ja pitkän aikavälin kestävän kehityksen ohjelmien toteuttamiseen. Organisaation kapasiteetin, poliittisten järjestelyjen, hallintomenettelyn, hallintokuntien ja eri intressipiirien välisen yhteistyön ja inhimillisten resurssien saatavuuden sekä viranomaisyhteistyön kuten yhdistysten ja verkostojen välisen yhteistyön, kehittämiseen voi olla tarvetta.

Allekirjoitettu Ålborgissa, Tanskassa 27. toukokuuta 1994.